

Tussen haas en konijn

De Breedstraatbuurt ligt in hartje Utrecht, tussen een monumentale haas en een vertederend konijn. De haas staat aan de kop van de Voorstraat. Het is Thinker on Rock van de Engelse beeldhouwer Barry Flanagan. Aan de andere kant van de buurt staat een beeld van Marc Bruna. Het is het konijntje Nijntje uit de kinderboekjes van de Utrechtse kunstenaar Dick Bruna. Waar? Op het Nijntje pleintje.

Toegang vanaf het Neude

De meeste mensen komen tegenwoordig vanaf het Neude door de Loeff Berchmakerstraat of de Predikherenstraat de buurt in, langs de haas van Flanagan. De Loeff Berchmakerstraat wordt al vermeld in 1393 en is als middeleeuws straatje weinig geschikt voor auto's. De straat is (net als de rest van de buurt) vooral het domein van fietsers en wandelaars. Je kunt er genieten van Italiaanse ijsjes, drinken, eten en dansen. Bij mooi weer

zet een winkel in antiek, curiosa en tweedehands kleding de waren op de stoep. Dit doet denken aan de marskramers die van oudsher in deze buurt woonden.

Winkels

De winkels in de buurt zijn kleinschalig en interessant, zoals je verwacht aan de rand van de binnenstad. Ze zitten vooral in de Voorstraat, de Loeff Berchmakerstraat, de Prediherenstraat en aan de Oudegracht. Muziek liefhebbers komen voor bijzondere lp's, singels, cd's, jazz en oude muziek. Er zijn winkels in antiek en curiosa, tweedehands kleding, een kaarsenatelier. Ontwerpers verkopen hun meubels en kleding, er kan een piercing worden aangebracht, er is een speciaalzaak in pruiken en haaraccessoires, een winkel voor balletkleding, een galerie.

The shops in the area are the interesting and small-scale ones you expect on the fringe of an inner-city.

De lapjesmarkt

Op zaterdagochtend weerklinkt in de Breedstraat - het 'centrum' van de buurt - een gemurmel van stemmen, voetstappen, geroep van marktkooplieden. Van buiten dringt er dan nauwelijks geluid tot de buurt door. Het wordt gedempt door duizenden balen stof, verdeeld over ongeveer 130 kramen. Rond zeven uur in de ochtend beginnen de kooplieden van de grootste stoffenmarkt van Nederland hun kramen in te richten. De professionele klanten die nog in alle rust hun stoffen willen uitzoeken - kleermakers, decorbouwers - zijn er al rond een uur of acht. Tegen tien is het dringen voor de kleurrijke kramen.

Each Saturday morning the largest open air fabric-market in the Netherlands takes place in the Breedstraat area. This market has been in existence for 400 years.

De stoffenmarkt beslaat de hele Breedstraat en het Begijnenhof en bestaat al meer dan 400 jaar. Om precies te zijn vanaf 9 mei 1597. Toen gaf het Utrechtse stadsbestuur toestemming aan het linnenweversgilde om hier twee keer per jaar een markt te houden. De kooplieden verkopen al lang niet meer vooral linnen, maar alle soorten stoffen van exclusieve zijde tot zeer voordelig ongebleekt katoen, allerlei knopen, garen en band.

Om één uur 's middags gaat de markt dicht en komt de Breedstraat weer onder en vanachter de stoffen te voorschijn.

De Breedstraat

Vanaf het terras van café Marktzicht (zelf ook een monumentaal pand) in de Breedstraat is er een mooi uitzicht op De Drie Trapjes, drie gerestaureerde 17de eeuwse panden op de hoek met de Loeff Berchmakerstraat. In één ervan een winkel met oosterse handwerkproducten en meubelen. Aan de overkant staat Breedstraat 1, een prachtig gerestaureerd woonhuis van 1643.

On the terrace of the café Marktzicht at the Breedstraat you have a beautiful view of the historical buildings on the street.

Niet zichtbaar vanaf het terras, want aan dezelfde kant als Marktzicht, is Het Huis met de Koppen (nr. 58-72). Het stamt uit de middeleeuwen en is sterk verbouwd rond 1646. Tijdens een restauratie kwam op de hoek van het huis het gebeeldhouwde hoofd van mevr. Vos (1986), destijds burgemeester van Utrecht. Ernaast staat Het IJzeren Hek. Dit ontstond in 1698 door verbouwing van drie huizen. Tijdens een cholera-epidemie in 1832 werd het een hospitaal. In 1982-1983 kwamen er in het gebouw appartementen voor jongeren. Aan het eind van de Breedstraat is de voormalige drukkerij Van Boekhoven, gebouwd in 1939. In 1968 vertrok het bedrijf uit de binnenstad en werd het pand omgebouwd tot woningen.

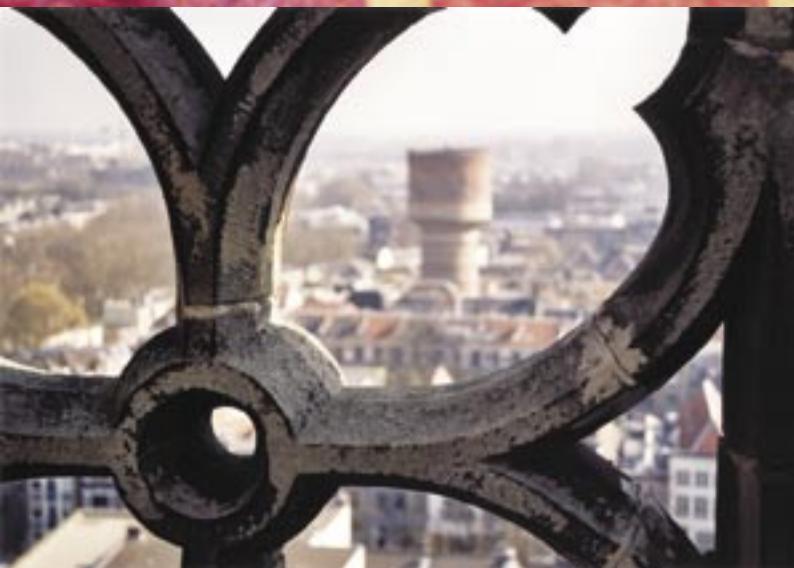

De put, de pomp en de watertoren

Midden op de Breedstraat staat een hardstenen pomp. Deze kwam in 1647 op een put waar de buurtbewoners al vanaf het begin van de 13de eeuw water haalden. Het drinkwater in de buurt bleek in de 19de eeuw vervuild. Vooral veel kinderen stierven in de overbevolkte, verarmde Breedstraatbuurt aan de cholera. Tegen het eind van de eeuw werd uiteindelijk de riolering in de buurt verbeterd. In 1895-1896 kwam er een watertoren en sloot men de huizen aan op de waterleiding. De pomp is weg gehaald (in 1930), maar is in 1988 in de buurt terug gezet. Water komt er niet meer uit.

Voor de watervoorziening in de buurt dient nog steeds de watertoren in de Lauwerhof. Dit vroege voorbeeld van een watertoren is tegelijkertijd Nederlands Waterleidingmuseum. Vanaf boven is er een riant uitzicht over de buurt en de rest van de stad.

In the Breedstraat there is still a pump where the people of the neighbourhood used to draw their water. At the end of the 19th century a watertower was built and a water supply system established. The watertower at the Lauwerhof is still in function and it houses the dutch Watersystem museum.

De kloosters verdwenen, de hoeren bleven

In de Middeleeuwen stonden er in de buurt twee kloosters: het Begijnhof en het Predikherenklooster. Toen in Utrecht de gereformeerden aan de macht kwamen (1580) verboden ze de katholieke eredienst en sloten ze de meeste kloosters. In de Breedstraatbuurt herinneren vooral de straatnamen nu nog aan de vele monniken en nonnen die hier ooit woonden, zoals het Begijnhof en de Predikherenstraat.

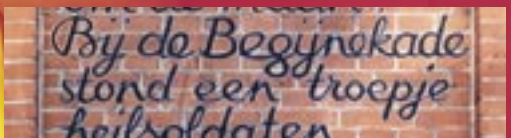

De bescheiden Begijnen hielden zich bezig met handenarbeid en het verzorgen van zieken. Ze mochten van de gereformeerde machthebbers na de Reformatie in hun huisjes blijven wonen, omsloten door een muur en een poort. Nieuwe kloosterzusters kwamen er natuurlijk niet meer bij en na 1621 werden de panden zo langzamerhand verkocht. Rond de Wijde Begijnestraat is de structuur van de vroegere kloosterhof nog herkenbaar.

De Predikheren waren vooral kettervervolgers en predikanten. Toen de gereformeerden het in Utrecht voor het zeggen kregen, verdreven ze de gehate Predikheren dan ook meteen uit de stad. Vlak daarna werd hun rijke 13de eeuwse klooster met de kloosterkerk tot de grond toe afgebroken.

Vlak buiten de buurt lag het 13de eeuwse Wittevrouwenklooster (tot de Plompetorengracht). Er wordt verteld dat de nonnen van dit klooster - over het algemeen afkomstig uit de betere Utrechtse kringen - probeerden de vele hoeren in de buurt tot een fatsoenlijker bestaan te bewegen. Dat mislukte. Sterker nog, de Wittevrouwen zijn al lang verdwenen maar de hoeren zijn er nog. Wel is de prostitutie in de loop van de tijd wat teruggedrongen en is er een tippelverbod, maar in de Hardebollenstraat zitten de meisjes van plezier nog steeds zeer verleidelijk en uiterst schaars gekleed achter de ramen.

After the Reformation in Holland the Roman Catholic faith was forbidden and all the many cloisters in Utrecht were closed. There were two cloisters in the Breedstraatbuurt and their names survive in streetnames like the Begijnkade and the Predikherenkerkhof.

De stadsbuitengracht

Burgemeester jhr. mr. H.M.A.J. van Asch van Wijck wilde in de 19de eeuw het noordelijke deel van de stad allure geven. Hij liet de overbodige en bouwvallige middeleeuwse verdedigingswerken afbreken. Op de plaats van de sombere stadsmuren, poorten en een aantal van de bolwerken kwam er langs de stadsbuitengracht een parkachtige aanleg en kades met woonhuizen, werkplaatsen, winkels en magazijnen.

De karakteristieke witgepleisterde panden langs de tegenwoordige Van Asch van Wijckskade zijn gebouwd naar een ontwerp van architect J.D Zocher.

De Eerste, Tweede en Derde Achterstraat zijn steegjes achter de huizen van de Van Asch van Wijckskade. Vroeger was hier een pad dat net binnen de stadsmuur liep.

Vlak buiten de muur werd in 1577/1578 het Begijnbolwerk aangelegd als versterking van de middeleeuwse stadsverdediging op aandringen van Willem van Oranje.

De herenhuizen langs de Begijnekade staan op de grond die vrijkwam door het afbreken van dit bolwerk.

In the 19th century the city walls, the gates and a number of the bastions of Utrecht were torn down. At the Van Asch van Wijckskade and the Begijnekade the gaps weres filled in by stately mansions.

Toegang vanaf de Zandbrug; jachthaven, Weerdpoot en Nijntje

Vooral plezierboten komen de buurt binnen vanaf de Vecht, door de Weerdsluis. Deze wordt nog met de hand bediend. De kleine jachthaven vlak achter de sluis ligt ongeveer op de plaats van de vroegere haven van Utrecht. Deze ontstond rond het jaar 1000 op de plek waar de destijds pas gegraven Oudegracht in de Vecht uitkwam. Zandafzetting maakte de haven al snel erg ondiep. Belangrijk is de haven van Utrecht dan ook nooit geworden.

Even verderop stond de Weerdpoot, de middeleeuwse noordelijke toegang tot de stad. De poort verdwijnt in 1862. De fundamenteën zijn voor een deel weer opgemetseld. Beneden aan de trap is de originele vloer van één van de torens te zien.

Bij deze noordwestelijke toegang tot de Breedstraatbuurt ligt het Nijntje pleintje met het bekende konijntje van Bruna. Tegen de zijgevel, op de hoek van de Oudegracht en de Eerste Achterstraat staat een uitbouw. Dit is één van de weinige bewaard gebleven middeleeuwse 'schijthuisjes'.

Near the Zandbrug remains can be seen of the Weerd gate, which was the northern entrance to the city. Here the Nijntje Pleintje is situated. It came into existence when the city-council had the Weerd gate and the medieval city walls demolished.

Oudegracht, Lange Lauwerstraat

Langs het water van de Oudegracht liggen de Utrechtse werven en werfkelders. Ze zijn in de Middeleeuwen aangelegd voor het afmeren van handelsschepen en als opslagplaatsen. Nu is het rustig aan dit deel van de gracht en begint de drukte vanaf de Viebrug, waar de Breedstraatbuurt ophoudt. Vanaf daar zijn er overal langs de gracht terrassen, cafés, restaurants. Hier zit het bij mooi weer stampvol.

Enkele kleinere van de oorspronkelijk middeleeuwse huizen langs de Oudegracht zijn nog niet gesplitst in appartementen en soms horen ook de werfkelders nog bij het huis. Een voorbeeld is De Moriaan (nr. 18), vroeger een apotheek 'waer het Moriaanshooft uithing'. De naam van het huis is verbeeld in het blok hardsteen onder de lantaarn voor het huis, zichtbaar vanaf de werf. Vrijwel alle lantaarns aan de Utrechtse grachten hebben

dergelijke beelden (meer dan 300, tweede helft van de 20ste eeuw, Bürgi en andere beeldhouwers). Als onderwerp hebben ze vooral de namen van de huizen en vroegere kloosters, maar ook legenden en Utrechtse volksverhalen, verhalen uit de bijbel, Griekse en Romeinse mythologie.

Een rijk voorbeeld van een middeleeuws handelshuis aan de Oudegracht is het 'Hertenhuis'. Voor het eerst vermeld in 1316 en genoemd naar de familie Van der Harte die er in de middeleeuwen woonde. Let op het gouden hert boven de deur.

Vanaf de gracht lopen een paar zijstraatjes de buurt in, zoals de Lange Lauwerstraat, al genoemd in 1339. De naam komt van de leerlooiers die hier woonden. Ze spoelden hun huiden in de stadsbuitengracht waar ze door een poortje in de stadsmuur naar toe konden. Heel vroeger liep door dit licht gebogen straatje waarschijnlijk de Vecht. De rivier heeft zich na grote overstromingen iets naar het noorden verlegd, nu de stadsbuitengracht. Ter hoogte van nr. 89-91 is het oudste bekende houten huis van Utrecht (uit rond 1050) teruggevonden.

Along the Oudegracht wharfs and cellars were constructed as landing stages for cargo boats and stores.

Cafés, restaurants

In de buurt zijn veel cafés en restaurants: Grieks, Surinaams, Ethiopisch, Frans, Hollands, Vietnamees. Voor degene die liever zelf alles in de hand houdt, is er de kookschool Mazairac Hagens aan de Pauwstraat. Sommige van de restaurants zitten in historische panden. Zo is het Italiaanse restaurant La Grotta gevestigd in een werfkelder aan de Oudegracht. Stijlvol is D' Coninck van Portugael in de Voorstraat. Het uiterlijk dateert uit de 16de eeuw, ook binnen is het prachtig gerestaureerd.

Everywhere in the neighbourhood you find cafés and restaurants. Furthermore there are two theaters: Werftheater and RASA

Theaters

Daarnaast zijn er nog twee theaters. Bescheiden, maar bijzonder en eigengereid zoals de buurt zelf: het Werftheater zit in één van de grotere werfkelders aan de Oudegracht en biedt een boeiend programma voor de kleinere zalen, ook voor kinderen. Rasa in de Pauwstraat is een wereldculturencentrum dat kunst en cultuur uit alle werelddelen presenteert.

Adressen

- Cafés, restaurants, winkels vindt u overal verspreid in de buurt
- Lapjesmarkt; Breedstraat en Begijnhof, elke zaterdagochtend tot 1 uur
- Waterleidingmuseum, Lauwerhof 29, www.waterleidingmuseum.nl
- Rasa, Pauwstraat 13a, www.rasa.nl
- Werftheater, Oudegracht 58-60 (aan de werf), www.werftheater.nl